

Bruxelles, 2.10.2015.
COM(2015) 478 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU
PETOGODIŠNJI PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE EU-A O BIOLOŠKOJ
RAZNOLIKOSTI DO 2020.

{SWD(2015) 187 final}

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**PETOGODIŠNJI PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE EU-A O BIOLOŠKOJ
RAZNOLIKOSTI DO 2020.**

1. UVOD

Biološka raznolikost, odnosno jedinstvena raznolikost života na Zemlji, temelj je našega gospodarstva i blagostanja. Ona nam osigurava čist zrak i vodu, hranu, materijale i lijekove, zdravlje i rekreaciju, podupire oprašivanje i plodnost tla, regulira klimu i štiti nas od ekstremnih vremenskih uvjeta.

Međutim, promjene ekosustava zbog ljudskog utjecaja i istrebljenje vrsta brže su u proteklih 50 godina nego u bilo kojoj drugoj fazi povijesti čovječanstva¹. Gubitak biološke raznolikosti jedna je od temeljnih granica planeta² koju je čovječanstvo već prešlo. Klimatske promjene i gubitak biološke raznolikosti zajedno povećavaju rizik od nepovratnih promjena te potkopavaju gospodarski razvoj i otpornost društava u suočavanju s novim izazovima. Svjetski gospodarski forum naveo je „gubitak biološke raznolikosti i kolaps ekosustava” kao jedan od deset najvećih svjetskih rizika 2015.³

U izvješću o polaznim vrijednostima biološke raznolikosti u EU-u 2010.⁴ navedeno je da 25 % europskih životinjskih vrsta prijeti izumiranje, te da je 62 % staništa od značaja za EU u nepovoljnom stanju očuvanosti, uglavnom zbog ljudskih aktivnosti. Osnovne usluge ekosustava i dalje su se pogoršavale.

Na temelju toga Europska komisija je 2011. donijela Strategiju EU-a za biološku raznolikost do 2020.⁵ s glavnim ciljem koji su odredili čelnici država i vlada EU-a kako bi se „**zaustavio gubitak biološke raznolikosti i usluga ekosustava do 2020., obnovili ekosustavi u najvećoj izvedivoj mjeri i povećao doprinos EU-a sprečavanju gubitka svjetske biološke raznolikosti**”. Strategija je sastavni dio strategije Europa 2020.⁶ i Sedmog programa djelovanja za okoliš.⁷ S pomoću nje provode se obveze EU-a iz Konvencije o biološkoj raznolikosti. Strategija se temelji na šest ciljeva, a svaki od njih sadržava niz mjera.

Ovim petogodišnjim pregledom provjerava se napredak u provedbi strategije EU-a o biološkoj raznolikosti u odnosu na polazne vrijednosti iz 2010. Cilj je informirati donositelje odluka o područjima u kojima su potrebni pojačani naponi za ispunjavanje ciljeva biološke raznolikosti EU-a do 2020.

¹ <http://advances.sciencemag.org/content/1/5/e1400253.full>.

² <http://www.sciencemag.org/content/347/6223/1259855.full>.

³ <http://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2015>.

⁴ <http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline>.

⁵ COM(2011) 244 završna verzija.

⁶ COM(2010) 2020 završna verzija.

⁷ Odluka br. 1386/2013/EU

Okvir 1. Društveno-gospodarski troškovi nepostizanja ciljeva biološke raznolikosti EU-a

Procijenjeni oportunitetni trošak nepostizanja glavnog cilja biološke raznolikosti EU-a za 2020. iznosi do 50 milijardi EUR godišnje⁸. Svako šesto radno mjesto u EU-u u određenoj mjeri ovisi o prirodi⁹. Samo vrijednost usluge oprašivanja kukcima u EU-u procijenjena je na 15 milijardi EUR godišnje. Troškovi održavanja mreže Natura 2000 u EU-u od 5,8 milijardi EUR godišnje samo su djelić gospodarskih koristi koje mreža generira uslugama poput skladištenja ugljika, ublažavanja poplava, pročišćavanja vode, oprašivanja i zaštite riba, čija je ukupna vrijednost 200 – 300 milijardi EUR godišnje. Obnavljanjem ekosustava i zelene infrastrukture mogu se poboljšati kvaliteta zraka i vode te obrana od poplava, smanjiti buka, potaknuti rekreacija i promicati prilike za zelena poduzeća. U okviru poljoprivredno-okolišnih praksi kojima se podupire biološka raznolikost, ekološki je uzgoj sektor s pozitivnim trendovima zapošljavanja koji privlači mlade radnike, osigurava 10 – 20 % više radnih mjesta po površini zemljišta od konvencionalnog uzgoja i stvara dodanu vrijednost poljoprivrednih proizvoda. Održavanje zdravih morskih staništa i održivih ribljih stokova ključno je za dugoročnu održivost sektora ribarstva. Postoji važna gospodarska dimenzija borbe protiv invazivnih stranih vrsta koje sektorima EU-a uzrokuju štetu od najmanje 12 milijardi EUR godišnje. Nedjelovanje politika i neuspješno zaustavljanje gubitka svjetske biološke raznolikosti mogli bi dovesti do godišnjih gubitaka usluga ekosustava u vrijednosti jednakoj 7 % svjetskog BDP-a¹⁰, a učinke bi najviše osjetili najsiromašniji narodi i siromašni seljaci¹¹.

Okvir 2. Napomena o metodologiji

Pri procjeni napretka u petogodišnjem pregledu provedbe uzima se u obzir način na koji su definirani razni ciljevi. **Glavni cilj** osmišljen je u obliku željenog stanja biološke raznolikosti i usluga ekosustava u EU-u do 2020. Napredak u ostvarenju tog cilja u vrijeme petogodišnjeg pregleda provedbe procijenjen je u pogledu statusa i kretanja. **Šest operativnih ciljeva** ima elemente povezane s politikama i elemente povezane sa stanjem. Procjena svakog od tih ciljeva obuhvaća: i. kakvo je stanje poslije pet godina, ii. koje su mjere provedene i iii. nedostatke i potrebna dodatna nastojanja da bi ciljevi bili ostvareni do 2020.

Petogodišnji pregled provedbe temelji se na najboljim dostupnim informacijama iz raznih izvora sažetih u priloženom Radnom dokumentu službi Komisije¹². Stanje i kretanja stanišnih tipova i vrsta od važnosti za EU temelje se na podacima iz izvješća na temelju Direktive o pticama i Direktive o staništima (razdoblje 2007. – 2012. u usporedbi s razdobljem 2001. – 2006.¹³).

⁸ http://ec.europa.eu/environment/enveco/economics_policy/pdf/report_sept2011.pdf.

⁹ <http://www.teebweb.org/>.

¹⁰ http://ec.europa.eu/environment/enveco/biodiversity/pdf/ieep_alterra_report.pdf.

¹¹ http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/pdf/teeb_report.pdf.

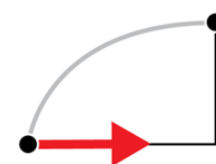
¹² SWD(2015) 187.

¹³ COM(2015) 219 završna verzija.

2. SAŽETAK NAPRETKA OD 2011.

Glavni cilj: zaustaviti gubitak biološke raznolikosti i pogoršanja usluga ekosustava u EU-u do 2020., obnoviti ih u najvećoj izvedivoj mjeri te istodobno povećati doprinos EU-a sprečavanju gubitka svjetske biološke raznolikosti

Općenito, gubitak biološke raznolikosti i pogoršanje usluga ekosustava u EU-u povećavaju se u odnosu na polazne vrijednosti iz 2010., što je potvrđeno u *Europskom izvješću o okolišu – stanje i izgledi 2015.*¹⁴ To je u skladu s globalnim kretanjima i ima ozbiljne implikacije za sposobnost biološke raznolikosti da zadovolji potrebe čovječanstva u budućnosti. I dok mnogi uspjesi na lokalnoj razini pokazuju da mjere na terenu daju pozitivne ishode, te primjere treba povećati kako bi imali mjerljivi utjecaj na općenita negativna kretanja.

Nema znatnog općeg napretka (potrebna su mnogo veća nastojanja da bi cilj bio postignut u roku)

Od posljednjeg izvještajnog razdoblja blago je porastao broj vrsta i staništa od značaja za EU čije je stanje očuvanosti sigurno/povoljno ili poboljšano. Čini se da se populacije nekih uobičajenih vrsta ptica stabiliziraju, no druge vrste povezane s osjetljivim slatkovodnim, obalnim ili poljoprivrednim ekosustavima i dalje su u opadanju; 70 % vrsta u EU-u prijeti gubitak staništa. Dok se neke usluge ekosustava (posebno dobava) povećavaju, druge usluge kao što su oprašivanje smanjuju se.

Ključne prijetnje biološkoj raznolikosti – gubitak staništa (posebno zbog širenja urbanih područja, intenzivnije poljoprivrede, napuštanja zemljišta i intenzivnoga gospodarenja šumama), onečišćenje, prekomjerno iskorištavanje (posebno u ribarstvu), invazivne strane vrste i klimatske promjene – i dalje vrše pritisak koji uzrokuje gubitak vrsta i staništa te ima za posljedicu narušavanje i smanjenje otpornosti ekosustava¹⁵. Ekološki otisak zemalja EU-28 još je više nego dvostruko veći od njihova biološkog kapaciteta¹⁶, što povećava pritiske na biološku raznolikost izvan Europe.

Od pokretanja strategije postignut je napredak u uspostavi okvira politika, poboljšanju baze znanja i uspostavi partnerstava. Te inicijative trebat će pretvoriti u konkretna djelovanja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini ako se žele postići održiva poboljšanja biološke raznolikosti na terenu. Napredak u postizanju glavnog cilja ovisit će i o uspostavi i postizanju ciljeva u područjima politike koja nisu izravno obuhvaćena strategijom, posebno u područjima klime, zraka, kemikalija, vode i zaštite tla.

Postoje brojni dokazi o znatnim nastojanjima dionika koja su rezultirala pozitivnim lokalnim kretanjima u pogledu biološke raznolikosti. Tim primjerima šalje se važna poruka da usmjereno djelovanje na terenu može imati vrlo pozitivne rezultate. Njih se može smatrati modelima za navođenje druge polovine provedbe strategije.

¹⁴ <http://www.eea.europa.eu/soer>.

¹⁵ <http://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/biodiversity>.

¹⁶ SEBI 023, EEA, 2015.

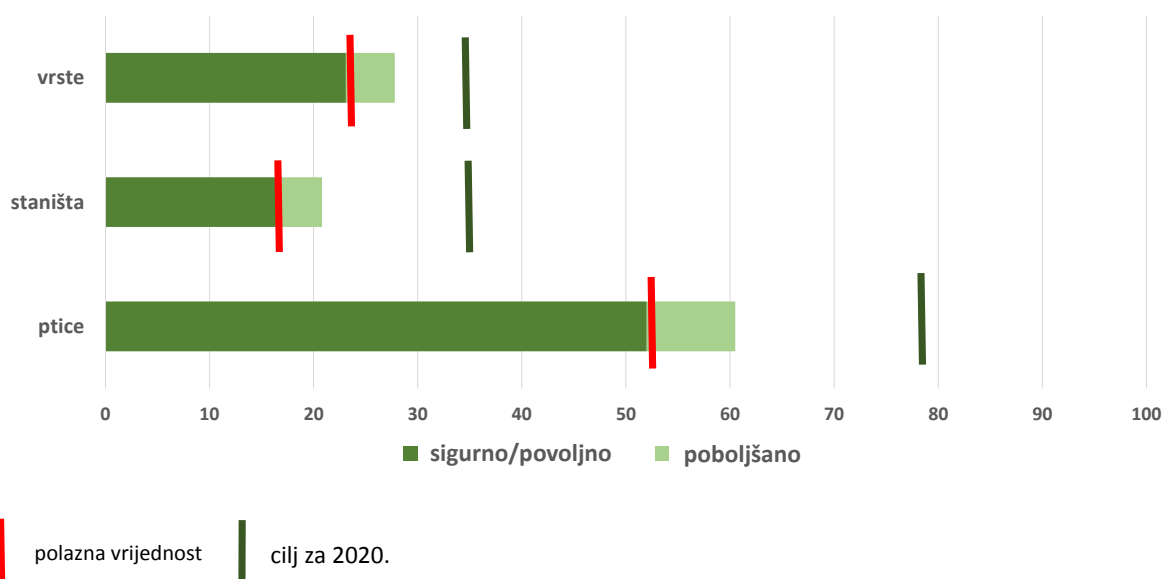
- 2.1. Cilj 1.: zaustaviti pogoršanje stanja svih vrsta i staništa obuhvaćenih zakonodavstvom EU-a o prirodi i postići znatno i mjerljivo poboljšanje njihova stanja kako bi se, u usporedbi s trenutačnim procjenama, do 2020. ostvarilo: i. povećanje procjena staništa i vrsta u skladu s Direktivom o staništima čije je stanje očuvanja poboljšano za 100 % odnosno 50 % i ii. povećanje procjena vrsta u skladu s Direktivom o pticama čije je stanje sigurno ili poboljšano za 50 %.**

U najnovijem izvješću o stanju prirode u EU-u¹⁷ navedeno je da je broj vrsta čije je stanje očuvanosti sigurno/povoljno ili poboljšano neznatno viši u odnosu na polazne vrijednosti iz 2010. Međutim, stanje mnogih staništa i vrsta već je bilo nepovoljno i takvo je i ostalo, a nekima se stanje dodatno pogoršalo. Iako je od 2011. štošta postignuto u provođenju aktivnosti u okviru tog cilja, najvažniji izazovi ostaju završetak morske mreže Natura 2000, čime će se osigurati učinkovito upravljanje područjima mreže Natura 2000, i osiguravanje potrebnih sredstava za potporu mreži Natura 2000.

Postoji napredak u ostvarenju cilja, ali nedostatan (potrebna su veća nastojanja da bi cilj bio postignut u roku)

Slika 1 – Napredak u postizanju Cilja 1.: postotak procjena ptica (Direktiva o pticama) te staništa i vrsta (Direktiva o staništima) čije je stanje sigurno/povoljno ili poboljšano

Izvor: EEA, 2015.

Kako je prikazano na slici 1., više vrsta i staništa obuhvaćenih zakonodavstvom EU-a o prirodi ima sigurno/povoljno ili poboljšano stanje očuvanosti u odnosu na polazne vrijednosti iz 2010. Neke emblemske vrste poput orla krstaša oporavljaju se zahvaljujući ciljanim mjerama očuvanja podupiranim namjenskim financiranjem. Međutim, stanje mnogih drugih vrsta i staništa i dalje je nepovoljno, a kod nekih su prisutna negativna kretanja.

¹⁷ COM(2015) 219 završna verzija.

Mreža Natura 2000 uglavnom je dovršena za kopnena i slatkovodna staništa koja zauzimaju otprilike 18 % površine kopna. Obuhvat morske mreže porastao je na 6 %, što je i dalje znatno niže od svjetskog cilja od 10 %.

Države članice ostvarile su različit napredak u izradi i provedbi akcijskih planova za vrste i planova upravljanja područjima mreže Natura 2000. Planovi su upravljanja 2012. bili izrađeni ili u izradi za samo 58 % područja mreže Natura 2000¹⁸. Biogeografskim procesom potaknuta je suradnja država članica na upravljanju staništima i njihovu obnavljanju, a mogućnosti financiranja područja mreže Natura 2000 povećane su¹⁹. Potpuna procjena uključivanja mreže Natura 2000 u novi višegodišnji financijski okvir bit će moguća tek kad svi programi budu odobreni.

Izrađene su smjernice za upotrebu energije vjetra, izgradnju luka i jaružanje, ekstraktivne industrije, poljoprivredu, akvakulturu, šume i energetska infrastrukturu u okviru područja mreže Natura 2000²⁰.

Organizirano je osposobljavanje za suce i tužitelje o provedbi ključnih odredaba zakonodavstva o prirodi. Uočena su znatna poboljšanja u praćenju podataka o biološkoj raznolikosti i izvješćivanju o njima te u pojednostavnjivanju zahtjeva za izvješćivanje u okviru dviju direktiva o prirodi.

Komunikacija i podizanje svijesti pojačani su pokretanjem komunikacijske platforme Natura 2000, uvođenjem godišnje nagrade Natura 2000 i nacionalnim kampanjama.

Komisija provodi provjeru primjerenosti Direktive o pticama i Direktive o staništima²¹ u okviru svojeg programa za primjerenost i učinkovitost propisa. To će biti sveobuhvatna, činjenično utemeljena analiza jesu li zakonodavni propisi i njihova provedba razmjerni utvrđenim ciljevima i postižu li se namjeravani rezultati. Rezultati analize bit će predstavljeni u prvoj polovini 2016.

ako će trebati vremena da pozitivni učinci mnogih aktivnosti postanu vidljivi, jasno je da će u preostalom razdoblju do 2020. biti potrebno znatno više djelovanja i ulaganja da bi se dovršila mreža Natura 2000 u morskim područjima do svjetskog cilja od 10 %, osiguralo učinkovito upravljanje svim područjima mreže Natura 2000 i uspostavili odgovarajući financijski i administrativni uvjeti kako bi se omogućila isporuka mogućih usluga ekosustava unutar i izvan područja mreže Natura 2000.

¹⁸ <http://www.eea.europa.eu/publications/state-of-nature-in-the-eu>.

¹⁹ SEC(2011) 1573 završna verzija.

²⁰ http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

²¹ http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/index_en.htm.

2.2. Cilj 2.: očuvati i poboljšati ekosustave i njihove usluge uspostavom zelene infrastrukture i obnoviti najmanje 15 % narušenih ekosustava do 2020.

<p>Postignut je napredak u aktivnostima poboljšanja politike i znanja u okviru ovog cilja, a u državama članicama provedene su i neke mjere za obnavljanje ekosustava. Međutim, time nije zaustavljen trend pogoršanja ekosustava i usluga. Treba izraditi i provesti nacionalne i regionalne okvire za promicanje obnavljanja ekosustava i zelene infrastrukture. Preostaje učiniti još mnogo toga da bi se zaustavio gubitak uobičajene biološke raznolikosti izvan mreže Natura 2000.</p>	 <p>Postoji napredak u ostvarenju cilja, ali nedostatan (potrebna su veća nastojanja da bi cilj bio postignut u roku)</p>
--	--

Slika 2 – Kretanja pritisaka na ekosustave

Vrsta ekosustava	Promjene staništa	Klimatske promjene	Iskorištavanje	Invazivne vrste	Onečišćenje i obogaćivanje hranjivim tvarima
Gradski	↗	↑	↗	↗	↑
Poljoprivredno zemljište	↗	↑	↗	↗	↑
Travnjaci	↗	↑	↗	↗	↑
Šumska područja i šume	↘	↑	→	→	↗
Guštare, grmlje i zemlja slabo obrasla vegetacijom	→	↑	→	↗	↗
Močvare	→	↑	→	↗	↘
Slatkovodni (rijeke i jezera)	→	↑	→	↗	↘
Morski (prijelazne i morske vode, kombinirano)*	↗	↑	↗	↗	↗

* Napomena: rezultati za morski ekosustav preliminarni su.

Legenda:

Projecirana buduća kretanja pritisaka			
↘	→	↗	↑
Smanjenje	Nastavak	Povećanje	Vrlo brzo povećanje
Opaženi dosadašnji utjecaj na biološku raznolikost			
Nizak	Umjeren	Visok	Vrlo visok

Izvor: EEA, 2015.²²

Nedavnom analizom²³ potvrđen je rast nekih usluga dobave (npr. proizvodnja drva) i pad usluga izravno povezanih s biološkom raznolikošću (npr. oprašivanje) u razdoblju od 2000. do 2010. Kako je prikazano na slici 2., neki od većih pritisaka na ekosustave smanjuju se (npr. atmosfersko taloženje

²² Tehničko izvješće Europske agencije za okoliš 6/2015.

²³ Izvješće ZIC-a *Mapiranje i ocjena ekosustava i njihovih usluga*, 2015.

sumpora); međutim, druge prijetnje ekosustavima i njihovim uslugama i dalje su prisutne, a mnoge se od njih i povećavaju te tako usporavaju općeniti napredak u ostvarivanju cilja.

Komisija i države članice poduzele su važne korake za poboljšanje baze znanja. Dovršetakom mapiranja i ocjene ekosustava i njihovih usluga do cilja za 2020. omogućit će se donositeljima odluka i dionicima iz privatnog sektora da uključe vrijednost bogatstva ekosustava EU-a i povezane socioekonomske koristi u svoje odluke o planovima. Nedavno izvješće Zajedničkog istraživačkog centra solidna je osnova za praćenje napretka, a prvo ažuriranje očekuje se 2016.

Strategijom EU-a o zelenoj infrastrukturi²⁴ promiče se integracija rješenja zelene infrastrukture u druge politike EU-a i instrumente financiranja. Komisija je objavila i studiju²⁵ kojom će pomoći državama članicama u određivanju prioriteta obnove narušenih ekosustava. Iako postoji nekoliko sveobuhvatnih strategija obnove na nacionalnoj i podnacionalnoj razini, neke mjere obnove često se uvode kao odgovor na zakonodavstvo EU-a poput Okvirne direktive o vodama, Okvirne direktive o pomorskoj strategiji, Direktive o pticama i Direktive o staništima.

Sljedećih godina bit će potrebno povećati nastojanja da bi se dovršili i proveli nacionalni okviri za prioritetnu obnovu. Daljnja ulaganja, zajedno s izgradnjom kapaciteta i integracijom zelene infrastrukture u nacionalne i podnacionalne okvirne planove, bit će važni pokretači održavanja i obnove ekosustava i njihovih usluga. Treba još mnogo toga učiniti u vezi sa zaustavljanjem gubitka uobičajene biološke raznolikosti na 80 % područja EU-a izvan mreže Natura 2000, za što će trebati razmotriti najprikladniji pristup za promicanje sprečavanja neto gubitka biološke raznolikosti i usluga ekosustava.

2.3. Cilj 3.: povećati doprinos poljoprivrede i šumarstva održavanju i poboljšanju biološke raznolikosti

2.3.1. Cilj 3.a – Poljoprivreda: do 2020. povećati obrađivana područja na travnjacima i oranicama te pod trajnim nasadima koja su obuhvaćena mjerama povezanim s biološkom raznolikošću u okviru ZPP-a kako bi se osiguralo očuvanje biološke raznolikosti i ostvarilo mjerljivo poboljšanje* stanja očuvanosti vrsta i staništa koji ovise o poljoprivredi ili na koje poljoprivreda utječe te poboljšati isporuku usluga ekosustava u usporedbi s polaznom vrijednošću za EU iz 2010., time pridonoseći poboljšanju održivog upravljanja.

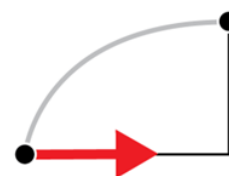
() Poboljšanje treba mjeriti u odnosu na kvantificirane ciljeve poboljšanja stanja očuvanosti vrsta i staništa od interesa za EU u okviru cilja 1. i obnove narušenih ekosustava u okviru cilja 2.*

²⁴ COM(2013) 249 završna verzija.

²⁵ <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/pdf/2020/RPF.pdf>.

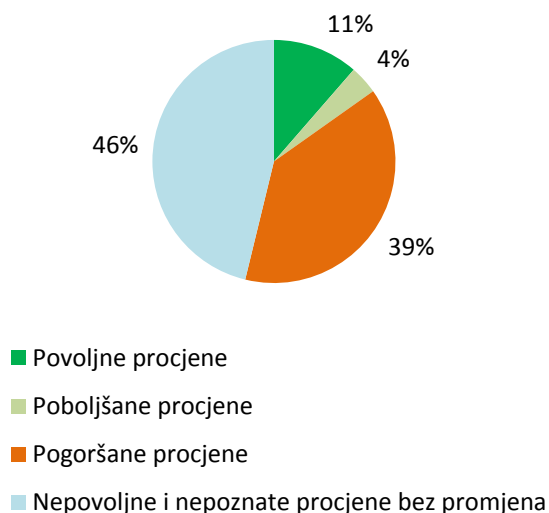
Trajno pogoršanje stanja vrsta i staništa od važnosti za EU povezano s poljoprivredom pokazuje da treba poduzeti veće napore kako bi se očuvala i poboljšala biološka raznolikost na tim područjima. Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) ima odlučujuću ulogu u tom procesu u interakciji s relevantnim politikama zaštite okoliša²⁶.

Reformom ZPP-a za razdoblje 2014. – 2020. predviđen je niz instrumenata kojima se može pridonijeti podupiranju biološke raznolikosti. Da bi cilj bio postignut države članice sada trebaju iskoristiti te prilike u dovoljnoj mjeri. Lokalnim primjerima pokazane su uspješne održive poljoprivredne prakse. Ako budu provedene na širem području, EU bi se mogao vratiti na pravi put ka postizanju cilja do 2020.

Nema znatnog općeg napretka (potrebna su mnogo veća nastojanja da bi cilj bio postignut u roku)

Slika 3 – Promjene stanja očuvanosti (2007. – 2012. u usporedbi s 2001. – 2006.) staništa od interesa Zajednice povezanih s poljoprivrednim ekosustavima (travnjaci i poljoprivredna zemljišta)

Izvor: EEA, 2015.

U *Europskom izvješću o okolišu – stanje i izgledi iz 2015.* intenzivnije poljoprivredne prakse i napuštanje zemljišta, uz širenje urbanih područja i sivu infrastrukturu, navedeni su kao ključni pritisci na biološku raznolikost. U izvješću *Stanje prirode u Europskoj uniji iz 2015.* poljoprivreda i promjene prirodnih uvjeta koje je prouzročio čovjek navedene su kao najistaknutiji pritisci na kopnene ekosustave u razdoblju 2007. – 2012., od čega čak 20 % pritisaka proizlazi samo iz poljoprivrede. Kako je prikazano na slici 3., od prošlog izvještajnog razdoblja nije bilo mjerljivog poboljšanja stanja većine vrsta i staništa povezanih s poljoprivredom obuhvaćenih zakonodavstvom EU-a o prirodi. Travnjaci i močvare imaju najveći udio staništa čije je stanje „nepovoljno – loše” ili „pogoršano”. Dok su se populacije uobičajenih vrsta ptica počele stabilizirati od 2010., populacije poljskih ptica i dalje se smanjuju. Usluge oprašivanja naglo opadaju²⁷ uz višestruke pritiske na divlje pčele²⁸. Populacije travnjačkih leptira naglo opadaju i nema znakova stagnacije.

²⁶ Mnoge politike i pravni tekstovi EU-a imaju utjecaj (izravan i neizravan) na stanje biološke raznolikosti u ruralnim područjima. Cilj 3.a usmjeren je na doprinos zajedničke poljoprivredne politike.

²⁷ Izvješće ZIC-a *Mapiranje i ocjena ekosustava i njihovih usluga*, 2015.

²⁸ Europski crveni popis divljih pčela (2015.)

Dok opća kretanja i dalje izazivaju ozbiljnu zabrinutost, postoje mnoga lokalna poboljšanja koja su izravna posljedica dobre poljoprivredne prakse i mjera zaštite biološke raznolikosti u okviru ZPP-a, posebno u okviru agroekoloških mjera i u područjima mreže Natura 2000. Takvim uspjesima šalje se važna poruka o mogućnosti postizanja cilja biološke raznolikosti za 2020., no treba je više proširiti da bi se postigli mjerljivi rezultati na razini EU-a.

Reforma ZPP-a za razdoblje 2014. – 2020. uključuje razne instrumente kojima se može pridonijeti podupiranju biološke raznolikosti. Višestruka sukladnost osnovna je razina okolišnih uvjeta i obveza koje trebaju ispuniti poljoprivrednici. Izravnim plaćanjima nagrađuje se isporuka ekoloških javnih dobara. Jedna od tri mjere ekologizacije iz prvog stupa, ekološki značajne površine, posebno je usmjerena na biološku raznolikost. Naposljetku, Uredbom o ruralnom razvoju²⁹ omogućeno je nacionalnim i regionalnim tijelima vlasti da biraju između velikog niza opcija povoljnih za biološku raznolikost. Među tim su opcijama podprioritet za obnovu, očuvanje i poboljšanje ekosustava, cilj za biološku raznolikost u programima ruralnog razvoja, mehanizmi suradnje poljoprivrednika i šumara, kao i veći naglasak na savjetovanje poljoprivrednika o upotrebi vode i pesticida, no i o biološkoj raznolikosti, uključujući obveze u okviru Direktive o pticama i Direktive o staništima.

Reformiranim se ZPP-om nacionalnim i regionalnim tijelima država članica omogućuje fleksibilnost u odlučivanju o tome kako će i u kojoj mjeri iskoristiti te mogućnosti. Programi ruralnog razvoja država članica i njihove odluke povezane s ekološki značajnim površinama pomno će se pratiti i ocjenjivati u odnosu na zaštitu biološke raznolikosti. Na temelju programa ruralnog razvoja donesenih u trenutku zaključivanja ovog izvješća, 19,1 %³⁰ ukupnog poljoprivrednog zemljišta obuhvaćeno je ugovorima o upravljanju kojima se podupire biološka raznolikost i/ili zaštita krajobraza, no među državama članicama i regijama postoje vrlo velike razlike. Razumijevanje uzroka različite razine prihvaćanja među državama članicama bit će ključno za daljnji napredak u postizanju cilja za 2020.

2.3.2. Cilj 3.b – Šume: do 2020. donijeti planove upravljanja šumama ili jednakovrijedne instrumente, u skladu s održivim upravljanjem šumama (SFM), za sve šume koje su u javnom vlasništvu i za šumska gospodarstva preko određene veličine (koju određuju države članice ili regije i priopćuju je u svojim programima ruralnog razvoja) za koje se primaju financijska sredstva u okviru politike ruralnog razvoja EU-a kako bi se postiglo mjerljivo poboljšanje stanja očuvanosti vrsta i staništa koja ovise o šumarstvu ili na koje utječe šumarstvo i u pružanju povezanih usluga ekosustava u usporedbi s polaznom vrijednošću za EU iz 2010.**

() Poboljšanje treba mjeriti u odnosu na kvantificirane ciljeve poboljšanja stanja očuvanosti vrsta i staništa od interesa za EU u okviru cilja 1. i obnove narušenih ekosustava u okviru cilja 2.*

(**) Za manja šumska gospodarstva države članice mogu osigurati dodatne poticaje kako bi se potaknulo donošenje planova upravljanja ili

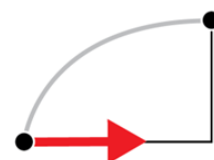
²⁹ Uredba (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta i Vijeća.

³⁰ Sa 73 programa ruralnog razvoja (od ukupno 118) donesenih do 23. 8. 2015. obuhvaćeno je tri četvrtine proračuna i tri četvrtine korištenih poljoprivrednih površina.

jednakovrijednih instrumenata koji su u skladu s održivim upravljanjem šumama.

Šumska područja EU-a povećala su se u usporedbi s polaznim vrijednostima biološke raznolikosti EU-a iz 2010. međutim, nema zamjetnijih znakova poboljšanja stanja očuvanosti šumskih staništa i vrsta obuhvaćenih zakonodavstvom EU-a o prirodi. Podaci na razini EU-a o stanju šumskih staništa izvan mreže Natura 2000 ograničeni su.

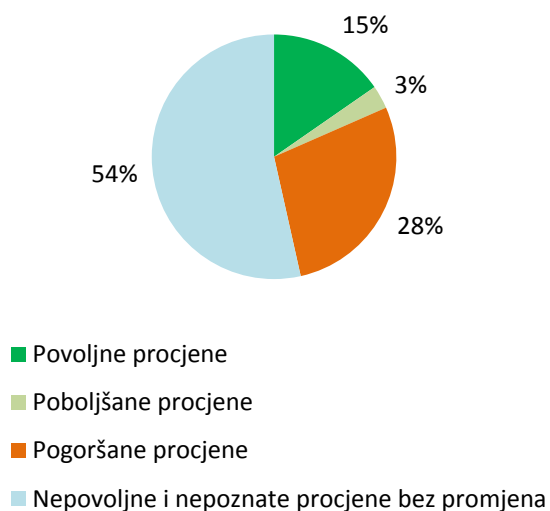
Planovi upravljanja šumama ili jednakovrijedni instrumenti mogu imati važnu pozitivnu ulogu u postizanju cilja, no njihov je potencijal i dalje u velikoj mjeri neiskorišten.

Nema znatnog općeg napretka (potrebna su mnogo veća nastojanja da bi cilj bio postignut u roku)

Povoljne procjene stanja očuvanosti šumskih staništa od europskog značaja spale su s gotovo 17 % na otprilike 15 % u posljednjoj procjeni. Velika većina procjena i dalje je nepovoljna (80 %), no rezultati se znatno razlikuju među biogeografskim regijama Europe, a najviše je povoljnih ocjena u regiji Sredozemlja.

Slika 4 – Promjena stanja očuvanosti (2007. – 2012. u usporedbi s 2001. – 2006.) staništa od interesa Zajednice povezanih sa šumama i šumskim ekosustavima na razini EU-27³¹

Izvor: EEA, 2015.

U strategiji EU-a za šume³² naglašen je gospodarski, društveni i ekološki značaj šumskih ekosustava Europe i utvrđena su rukovodeća načela održivog upravljanja šumama, učinkovite upotrebe resursa i odgovornosti prema šumama na svjetskoj razini. Komisija razvija i kriterije i pokazatelje za održivo upravljanje šumama. Preostali je izazov kako osigurati dostatna financijska sredstva za mjere povoljne za biološku raznolikost u pošumljenim područjima. U razdoblju od 2007. do 2013. ukupno je 5,4

³¹ Na grafikonu su prikazani podaci za EU-27 jer se odnosi na razdoblje prije pristupanja Hrvatske.

³² COM(2013) 659 završna verzija.

milijarde EUR dodijeljeno za šume u okviru programa ruralnog razvoja, dok je godišnji trošak upravljanja mrežom Natura 2000 (od koje je više od polovine šuma) otprilike 5,8 milijardi EUR.

Planovi upravljanja šumama ili jednakovrijedni instrumenti mogu imati ključnu ulogu u postizanju cilja 3.b, uključujući u privatnim šumama. Općenito, veliki postotak šuma u EU-u obuhvaćen je nekom vrstom plana upravljanja, no ipak postoje znatne razlike među državama članicama. Prihvaćanje nekih od mjera utvrđenih u strategiji za biološku raznolikost EU-a ograničeno je. Informacijama o šumama na razini EU-a omogućit će se preciznija procjena stanja i osmišljavanje odgovarajućih odgovora politike za ostvarivanje cilja.

2.4. Cilj 4.: postizanje najvišeg održivog prinosa (MSY) do 2015.* Postići raspodjelu dobi i veličine populacije koja je karakteristična za zdravi stok upravljanjem ribarstvom bez znatnih negativnih utjecaja na druge stokove, vrste i ekosustave kao potpora postizanju dobrog stanja okoliša do 2020., kako se zahtijeva Okvirnom direktivom o pomorskoj strategiji.

** Cilj je reformirane zajedničke ribarstvene politike (ZRP) koja je stupila na snagu 2014. osigurati stope iskorištavanja najvišeg održivog prinosa za sve stokove do 2015. ako je to moguće, a najkasnije do 2020.*

Ostvaren je znatan napredak u uspostavi okvira politike za održivo ribarstvo u okviru reformirane zajedničke ribarstvene politike EU-a i postizanje dobrog stanja okoliša u skladu s Okvirnom direktivom o pomorskoj strategiji. Komisija promiče poboljšanja upravljanja oceanima u cilju održivijeg upravljanja morskim resursima. Međutim, provedba politike na razini EU-a nije ravnomjerna i još postoje veliki izazovi za osiguravanje postizanja ciljeva prema planu. Nešto više od 50 % stokova čiji je najviši održivi prinos procijenjen lovljeno je na održiv način 2013. godine.

Zbog izloženosti brojnim pritiscima stanje morskih vrsta i ekosustava u europskim morima i dalje se pogoršava.

Postoji napredak u ostvarenju cilja, ali nedostatan (potrebna su veća nastojanja da bi cilj bio postignut u roku)

Reformiranom zajedničkom ribarstvenom politikom osiguran je solidan okvir politike za održivo ribarstvo, a njegova provedba napreduje. Stope izlova sve većeg broja komercijalnih stokova bliže se ili su jednake najvećem održivom prinosu. Znatna napredak ostvaren je u sjevernim morima, gdje je većina stokova koji podliježu ograničenju ulova procijenjena (gotovo 90 % u Baltičkom moru), a većinom njih upravlja se u skladu s najvišim održivim prinosom. Međutim, u Sredozemnom i Crnom moru manje od 10 % iskrcaja potječe iz procijenjenih stokova, a otprilike 90 % procijenjenih stokova prekomjerno se iskorištava³³.

³³ COM(2015) 239 završna verzija.

Ribolovna smrtnost znatno je smanjena za niz stokova u Baltičkom moru i širem području Sjevernog mora³⁴, što je dokaz pozitivne reakcije na provedbu dugoročnih planova upravljanja i ribarske prakse kojom se poštuje cilj najvišeg održivog prinosa.

Biološka raznolikost u europskim regionalnim morima i dalje je u padu. Dobivanje kvalitetnih, pouzdanih i sveobuhvatnih podataka o morskom okolišu samo je po sebi izazov dok je 80 % vrsta i staništa u okviru Okvirne direktive o pomorskoj strategiji klasificirano kao nepoznato (komercijalni riblji stokovi pozitivna su iznimka). Dobro stanje okoliša zabilježeno je u samo 4 % staništa. Klimatske promjene i acidifikacija povećavaju negativne utjecaje prekomjernog izlovljavanja, onečišćenja i morskog otpada, uništavanja staništa i invazivnih stranih vrsta³⁵.

Da bi se poduprlo smanjenje štetnog utjecaja ribolova na sporedne vrste i ekosustave, novom zajedničkom ribarstvenom politikom nastoji se ukloniti odbacivanje ulova kroz postupno uvođenje obveze iskrcavanja do 2019. To će zahtijevati pojačan nadzor na razini država članica kako bi se uvele čišće i selektivnije prakse kojima se izbjegava sporedni ulov te dobili bolji podaci o sporednom ulovu.

Stalna nastojanja za provedbu planova upravljanja i praćenje provedbe pravila na nacionalnoj razini bit će ključna za ublažavanje pritiska na biološku raznolikost u morima do 2020., zajedno s poboljšanim praćenjem, širenjem baze znanja i koordinacijom podataka o morskoj biološkoj raznolikosti. Ključni zadatak bit će nadogradnja iskustava i širenje istraživačkih mreža.

2.5. Cilj 5.: do 2020. utvrditi i rangirati invazivne strane vrste i njihove putove, kontrolirati ili istrijebiti prioritetne vrste te upravljati njihovim putovima kako bi se spriječilo uvođenje i nastanjivanje novih invazivnih stranih vrsta

Invazivne strane vrste brzorastuća su prijetnja biološkoj raznolikosti. Uredba o invazivnim stranim vrstama³⁶ stupila je na snagu 2015. Trenutačno se radi na prijedlogu prvog popisa invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji. Ako taj popis bude donesen do kraja 2015., moći će se smatrati da je EU na pravom putu u odnosu na mjere predviđene u okviru cilja 5.

Sljedeći ključni korak za postizanje cilja bit će provedba u državama članicama. Ratifikacija Konvencije o balastnim vodama, ključne za rješavanje invazivnih stranih morskih vrsta, sporo napreduje te ju je do danas ratificiralo samo sedam država članica.

Postizanje cilja napreduje po planu (ako se nastavi trenutnim tempom, očekuje se da će cilj biti postignut do 2020.)

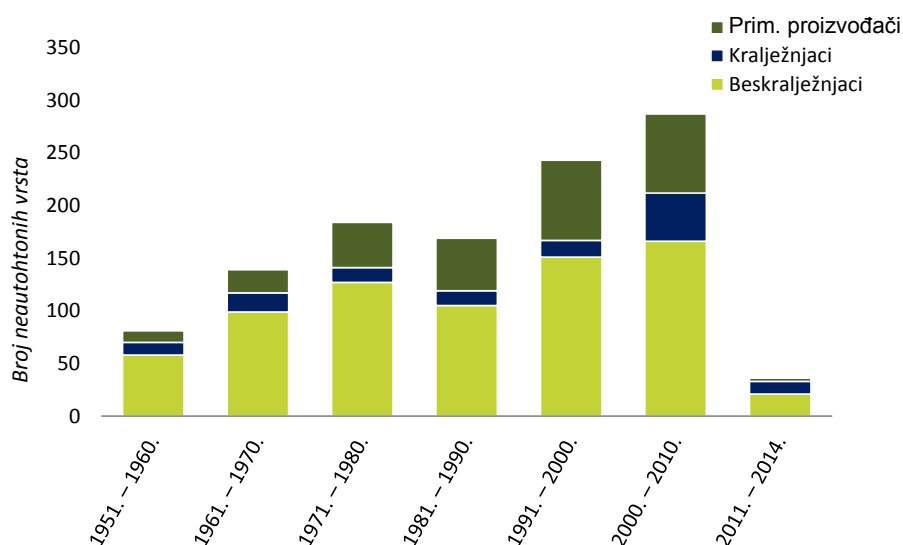
Trenutačno postoji više od 11 000 stranih vrsta u europskom okolišu, od kojih njih 10 – 15 % uzrokuje probleme. Od 1950. u europska mora uneseno je više od 80 % neautohtonih vrsta (vidi Figure 5).

³⁴ZIC (2015.), Praćenje djelotvornosti zajedničke ribarstvene politike – STECF-15-04.

³⁵ Izvješće EEA-a br. 2/2015.

³⁶ Uredba (EU) br. 1143/2014.

Slika 5 – Stopa unošenja morskih neautohtonih vrsta³⁷

Napomena: Na ovoj slici prikazan je broj novounešenih morskih neautohtonih vrsta. Analiza je napravljena na paneuropskoj razini i prikazana po desetljećima. Zadnje je razdoblje 2011. – 2014.

Izvor: EEA, 2015.

Novom Uredbom o invazivnim stranim vrstama osigurava se okvir za sprečavanje unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta u EU-u i upravljanje njima. Osniva se Europska mreža podataka o stranim vrstama³⁸ za pomoć državama članicama u provedbi Uredbe. S državama članicama radi se na dovršenju prvog popisa invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji na temelju procjena rizika za vrste, uključujući moguće gospodarske prijetnje. Preventivni pristup bit će popraćen analitičkim pregledom za određivanje budućih prioriternih procjena rizika. Cilj je prijedloga EU-a o zdravlju bilja³⁹ i životinja⁴⁰ iz 2013. podržati zaštitu biološke raznolikosti.

Brzo donošenje prvog popisa invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji i njegova učinkovita provedba u državama članicama bit će presudni za daljnji napredak u ostvarenju ovog cilja. Ključan će biti napredak u povezanim politikama, posebno u ratifikaciji i provedbi Konvencije o balastnim vodama te u primjeni režima zdravlja životinja u pogledu bolesti divljih životinja.

2.6. Cilj 6.: do 2020. povećati doprinos EU-a sprečavanju gubitka biološke raznolikosti na svjetskoj razini

³⁷ <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/trends-in-marine-alien-species-mas-2/assessment>.

³⁸ <http://easin.jrc.ec.europa.eu/>.

³⁹ COM(2013) 267.

⁴⁰ COM(2013) 260.

EU i dalje daje daleko najviše finansijskih sredstava i postigao je napredak u povećanju izvora za biološku raznolikost na svjetskoj razini. EU je poduzeo prve korake za smanjenje neizravnih pokretača gubitka biološke raznolikosti na svjetskoj razini, uključujući trgovinu divljim vrstama, te za uključivanje biološke raznolikosti u trgovinske sporazume. Međutim, nedovoljno se napreduje u smanjenju utjecaja obrazaca potrošnje EU-a na svjetsku biološku raznolikost. Nastavi li se tako, postojeća nastojanja možda neće biti dovoljna za pravodobno postizanje ciljeva biološke raznolikosti iz Aichija⁴¹.

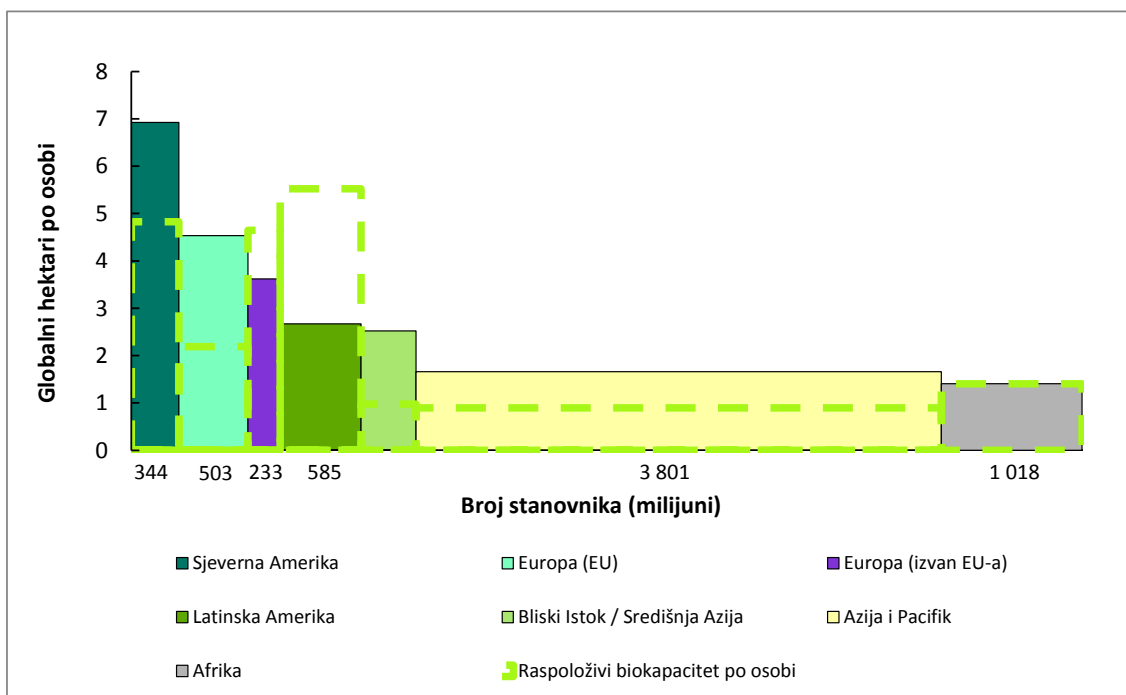
Postoji napredak u ostvarenju cilja, ali nedostatan (potrebna su veća nastojanja da bi cilj bio postignut u roku)

EU je najveći donator službene razvojne pomoći povezane s biološkom raznolikošću te je od 2006. do 2013. više nego udvostručio financiranje.

Kako bi se uredili pristup genetskim resursima te poštena i pravična podjela dobiti koja proizlazi iz njihove upotrebe, EU je 2014. ratificirao Protokol iz Nagoye. Donijeto je novo zakonodavstvo kojim se uređuju mjere usklađivanja, a u pripremi je i dodatni provedbeni akt.

Cilj je Uredbe EU-a o drvu iz 2013. zaustaviti trgovanje nezakonito posjećenim drvom na tržištu EU-a. Planom EU-a za provedbu zakonodavstva, upravljanje i trgovinu u području šumarstva potiče se trgovanje legalnim drvom. Potrošači su sve naklonjeniji proizvodima od drva iz šuma kojima se upravlja na održiv način. Određeni napredak ostvaren je i u pogledu palminog ulja, no u pogledu drugih proizvoda poduzima se premalo pa je ekološki otisak zemalja EU-28 više nego dvostruko veći od njihova biološkog kapaciteta.

Slika 6 – Ekološki otisak po regijama svijeta

⁴¹ Konvencija o biološkoj raznolikosti, Globalni pregled biološke raznolikosti br. 4.

Izvor: EEA (SEBI)⁴²

Svi novi sporazumi EU-a o slobodnoj trgovini sadržavaju odredbe o provedbi multilateralnih sporazuma o okolišu. EU je podupirao i globalna nastojanja za suzbijanje krijumčarenja divlje faune i flore⁴³, uključujući i promicanje donošenja sveobuhvatne Rezolucije Opće skupštine UN-a o borbi protiv nezakonite trgovine divljim vrstama. EU je 8. srpnja 2015. službeno postao stranka Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje faune i flore.

Osiguravanje da razvojna suradnja EU-a ne utječe negativno na biološku raznolikost riješeno je uvrštavanjem pitanja okoliša i klimatskih promjena. Obveznom analizom s aspekta zaštite okoliša za svaku novu mjeru razvojne suradnje rješavaju se mogući utjecaji na zaštićena ili osjetljiva područja, usluge ekosustava, unošenje stranih vrsta kao i upotreba gnojiva, pesticida i drugih kemikalija. Pri izradi programa posebna je pozornost posvećena mogućnostima za zaštitu i poboljšanje biološke raznolikosti.

EU i njegove države članice imali su aktivnu ulogu u oblikovanju globalnog programa održivog razvoja do 2030. Provedbom tih obveza u EU-u i podupiranjem njihova ostvarivanja na svjetskoj razini pomoći će se u ostvarivanju ovoga cilja. Za postizanje međunarodnog cilja udvostručavanja izvora financiranja povezanih s biološkom raznolikošću za zemlje u razvoju do 2015. i njihovo održavanje do 2020., kao i za povećanje učinkovitosti financiranja, bit će potrebni trajna predanost, bolje određivanje prioriteta i koordinacija s drugim donatorima. Za postizanje ciljeva EU-a bit će potrebne daljnje mjere za rješavanje ekološkog otiska EU-a i učinkovita provedba nedavno donesene politike i propisa s posebnim naglaskom na usklađenost s Protokolom iz Nagoye. Potrebno je i više nastojanja za provedbu odredaba o biološkoj raznolikosti iz novih trgovinskih sporazuma kako bi se ciljevi biološke raznolikosti obuhvatili trgovinskim politikama EU-a te kako bi se potaknule inicijative za promicanje održive trgovine.

3. HORIZONTALNE MJERE

3.1. Financiranje

Nedostatno financiranje bilo je važan čimbenik u nepostizanju cilja biološke raznolikosti za 2010. Aspekti biološke raznolikosti u različitoj su mjeri uključeni u europske strukturne i investicijske fondove, posebno u zajedničku poljoprivrednu politiku, fondove kohezijske politike i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo. Temeljita analiza dodijeljenih sredstava za biološku raznolikost bit će moguća tek kad svi programi ruralnog razvoja i operativni programi budu doneseni. Program LIFE i dalje je malen, ali vrlo učinkovit izvor financiranja za prirodu i biološku raznolikost. Njime će se podupirati i inovativno financiranje putem nedavno pokrenutog instrumenta za financiranje prirodnog kapitala.

Komisija je razvila proces za praćenje rashoda povezanih s biološkom raznolikošću iz proračuna EU-a kako bi točnije procijenila uključivanje biološke raznolikosti u programe⁴⁴. Razvijena je i metodologija za osiguravanje da proračun EU-a nema štetne utjecaje na biološku raznolikost kako bi se osiguralo da se trošenjem podupiru ciljevi biološke raznolikosti.

⁴² <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/ecological-footprint-of-european-countries/ecological-footprint-of-european-countries-2>.

⁴³ COM(2014) 64 završna verzija.

⁴⁴ SEC(2015) 240.

Financijski instrumenti EU-a ključni su za ispunjavanje međunarodnih obveza povezanih s biološkom raznolikošću, posebice s pomoću Instrumenta za razvoj i suradnju i Europskog razvojnog fonda, kao i u okviru Instrumenta za partnerstvo. Nastojanja EU-a da poboljša mobilizaciju resursa iz tih vanjskih instrumenata uključena su i u vodeću inicijativu „Biološka raznolikost za život” (BFLife) pokrenutu 2014.

3.2. Partnerstva

Došlo je do znatnog napretka u uspostavljanju partnerstava te uključivanju dionika i civilnog društva. Ponovno pokrenutom Platformom EU-a za poslovanje i biološku raznolikost podupire se aktivno sudjelovanje poduzeća u provedbi strategije. Pripremnim djelovanjem za biološku raznolikost i usluge ekosustava na prekomorskim europskim područjima (BEST) pridonosi se prelasku na brz i jednostavan pristup sredstvima za zaštitu biološke raznolikosti i održivo korištenje uslugama ekosustava. EU je podupirao i inicijativu Ekonomija ekosustava i biološke raznolikosti unutar EU-a i u zemljama u razvoju te je poticao sinergije između Konvencije o biološkoj raznolikosti i drugih konvencija.

3.3. Jačanje baze znanja

Baza znanja i dokaza za politiku EU-a o biološkoj raznolikosti poboljšana je pojednostavnjenim izvješćivanjem u okviru direktiva o prirodi te mapiranjem i ocjenom ekosustava i njihovih usluga, koji je međunarodno priznat kao najnapredniji sustav ocjene u okviru Međuvladine platforme za biološku raznolikost i usluge ekosustava. Okvirni programi za istraživanje i inovacije imaju važnu ulogu u ocjeni usluga ekosustava u sinergiji s drugim fondovima EU-a. Programom Obzor 2020. podržavaju se integrirane ocjene i znanstveno-politička sučelja s naglaskom na rješenja temeljena na prirodi. Drugi su izvor potpore sredstva kohezijske politike za istraživanje i inovacije. Međutim, i dalje postoje velike praznine u podacima i znanju, posebno u odnosu na morski okoliš, ocjenu zdravlja ekosustava i poveznice s drugim uslugama i otpornošću ekosustava. Jačanje integracije podataka iz praćenja biološke raznolikosti i izvješćivanja u skladu s mjerodavnim zakonodavstvom EU-a (npr. o poljoprivredi, ribarstvu i regionalnoj politici) i otvoreni pristup istima prioritet je u ostatku razdoblja provedbe. S pomoću vanjskih instrumenata EU-a u afričkim, karijskim i pacifičkim zemljama osnovani su regionalni centri za praćenje kako bi donositelji odluka u području upravljanja prirodnim resursima bili bolje obaviješteni.

4. ZAKLJUČAK

Petogodišnjim pregledom s procjenom napretka u okviru strategije EU-a o biološkoj raznolikosti utvrđeno je da se ciljevi biološke raznolikosti do 2020. mogu postići samo ako provedbene mjere budu znatno smjelije i ambicioznije. Uz trenutačnu stopu provedbe nastaviti će se gubitak biološke raznolikosti i pogoršanje usluga ekosustava diljem EU-a i na svjetskoj razini uz ozbiljne implikacije za sposobnost biološke raznolikosti da zadovolji potrebe čovječanstva u budućnosti.

Postignut je napredak u uspostavi važnih okvira politike: neki su od njih nova zajednička ribarstvena politika, uredbe o invazivnim stranim vrstama i drvu te uvođenje odredaba o biološkoj raznolikosti u dvostrane trgovinske sporazume. Reformiranom zajedničkom poljoprivrednom politikom pružaju se mogućnosti povećanog uključivanja problema biološke raznolikosti, no mjera u kojoj države članice iskoriste te mogućnosti bit će presudna za uspjeh. Komisija je podupirala i dopunjavala nastojanja država članica, regionalnih i lokalnih tijela te dionika u provedbi zakonodavstva o okolišu, rješavanju propusta u politici, izradi smjernica, financiranju, promicanju partnerstava te istraživanja i razmjene

najbolje prakse. Postoji mnoštvo pozitivnih iskustava koja mogu poslužiti kao model za napredak u ostvarivanju ciljeva biološke raznolikosti EU-a u preostalom razdoblju do 2020.

Sada je nužno hitno pojačati provedbu mjera u okviru svih ciljeva i osigurati da načela uključena u okvire politike budu u potpunosti primijenjena na terenu. Za postizanje ciljeva biološke raznolikosti za 2020. bit će potrebni snažna partnerstva te potpuna suradnja i naponi ključnih sudionika na svim razinama, posebno u pogledu dovršetka mreže Natura 2000 u morskim područjima, osiguravanja učinkovitog upravljanja područjima mreže Natura 2000, provedbe Uredbe o invazivnim stranim vrstama i razmatranja najprikladnijeg pristupa za prepoznavanje prirodnog kapitala diljem EU-a.

Za postizanje tog cilja potrebno je i **učinkovitije uključivanje** cijelog niza politika određivanjem dosljednih prioriteta podupiranih odgovarajućim financiranjem – posebno u sektorima **poljoprivrede i šumarstva** na koje zajedno otpada 80 % korištenja zemljišta u EU-u, kao i **pomorskom sektoru / sektoru ribarstva** i regionalnog razvoja. U tom procesu od pomoći mogu biti instrumenti EU-a za financiranje. Postizanjem ciljeva biološke raznolikosti doprinijet će se i programu rasta i zapošljavanja, sigurnosti hrane i vode te kvaliteti života, kao i provedbi ciljeva održivog razvoja na razini EU-a te na svjetskoj razini.